

★ મૂળાક્ષર (વ્યંજન) ★

- આપેલ વર્ણ યોગ્ય મરોડ સાથે ખાનામાં ફરી લખો.

ક	ખ	ગ	ઘ	ઙ
ચ	છ	જ	ઝ	ઞ
ટ	ઠ	ડ	ઢ	ણ
ત	થ	દ	ધ	ન
પ	ફ	બ	ભ	મ
ય	ર	લ	વ	
શ	ષ	સ		
હ	ળ	ક્ષ	જ્ઞ	

- મૂળાક્ષર (સ્વર)
- આપેલ વર્ણ યોગ્ય મરોડ સાથે ખાનામાં ફરી લખો :

અ	આ	ઇ	ઈ	ઉ
ઊ	ઋ	એ	ઐ	ઓ
ઔ	અં	અઃ		

- લેખન દરમિયાન એક સમાન જણાતા વર્ણની ઉચ્ચારણ દ્વારા ઓળખ કરાવો :

ક

ફ

ઘ

ધ

ટ

ડ

ઠ

ઢ

બ

ભ

પ

ય

ક્ષ

જ્ઞ

- ચિત્ર જોઈ ખૂટતો વર્ણ મૂકો :

___ પાસ

___ ર ___ ડી

___ પાલી

___ મરુ

___ ર

___ જા

___ ણિયો

___ ગલો

___ કરી

___ મરડો

___ તંગ

___ તિ

___ ત્રિય

ય ___

● નીચેના આપેલ શબ્દોમાં ખૂટતો વર્ણ મૂકો :

લા ____ વો

સ ____ રજન

બર ____

____ લંગ

ગા ____ ત્રી

ખ ____ ડધજ

બ ____ ર

____ રવાડ

વિ ____ ન

____ ગાઈ

ર ____ ણ

બા ____ લો

ખા ____ લો

____ મ ____ મ

ઠ ____ રો

ખડખડા ____

____ રતી

નવ ____ ણ

ર ____ બં ____ ન

ચ ____ ઈ

પ્ર ____ ણ

● સ્વર અને તેની નિશાની ધ્યાનથી જુઓ :

સ્વર

આ

ઇ

ઈ

ઉ

ઊ

ઋ

એ

ઐ

ઓ

ઔ

અં

અઃ

નિશાની / સંજ્ઞા

। (કાનો)

િ (હ્રસ્વ 'ઇ' / નાની 'ઈ')

ી (દીર્ઘ 'ઇ' / મોટી 'ઈ')

ુ (હ્રસ્વ 'ઉ' / નાનું 'ઉ')

ૂ (દીર્ઘ 'ઉ' / મોટું 'ઉ')

ૃ

ૅ (માત્રા)

૆ (બે માત્રા)

ૌ (કાનો અને માત્રા)

ૐ (કાનો અને બે માત્રા)

ં (નિરનુનાસિક અનુસ્વાર)

ઃ (વિસર્ગ) (ઉચ્ચારણ 'અહ્' થાય છે)

● ધ્યાનથી જુઓ :

1. જ્ + અ = જ
 શ્ + ઓ = શો
 દ્ + આ = દા

જશોદા

2. હ્ + ઈ = હિ
 મ્ + આ = મા
 લ્ + અ = લ
 ય્ + અ = ય

હિમાલય

3. દ્ + ઊ = દૂ
 ધ્ + અ = ધ
 પ્ + આ = પા
 ફ્ + અ = ફ

દૂધપાક

4. દ્ + ઈ = દી
 ફ્ + અ = ફ
 ર્ + ઈ = રી

દીકરી

શબ્દ બનાવો :

મ્ + અ = ____

ન્ + ઓ = ____

જ્ + અ = ____

ચ્ + ઈ = ____

ન્ + અ = ____

ગ્ + આ = ____

ર્ + ઈ = ____

પ્ + ઊ = ____

ધ્ + અ = ____

ત્ + આ = ____

ધ્ + અ = ____

ચ્ + ઈ = ____

પ્ + ઈ = ____

ય્ + ઓ = ____

5. સ્ + ઐ = સૈ

ન્ર + ઇ = નિ

ક્ષ + અ = ક્ષ

સૈનિક

6. ગ્ + ઔ = ગૌ

મ્ + આ = મા

ત્ + આ = તા

ગૌમાતા

7. સ્ + અં = સં

સ્ + આ = સા

ર્ર + અ = ર

સંસાર

8. ક્ષ + એ = કે

સ્ + અ = સ

ર્ર + ઇ = રી

કેસરી

9. ક્ષ + ઋ = કૃ

ત્ + ઇ = તિ

કૃતિ

મ્ + ઐ = —

થ્ર + ઇ = —

લ્ + ઇ = —

ન્ર + ઔ = —

ક્ષ + આ = —

ઘ + અ = —

ર્ર + અ = —

ક્ષ + અં = —

સ્ + આ = —

ર્ર + અ = —

ચ્ર + એ = —

ક્ષ + અ = —

બ્ર + ઊ = —

ક્ષ + અ = —

સ્ + ઋ = —

જ્ર + અ = —

ન્ર + અ = —

● શબ્દ રમત :

નીચે આપેલ દરેક ખાનામાં એક-એક અક્ષર છે. તેને આડા-ઊભા-ત્રાંસા ગોઠવી ઉદાહરણ પ્રમાણે શબ્દો બનાવો:

ક	લ	બ	લ	ચ	ડ	મ	ક	જ
સ	ર	જ	ન	થ	ણ	મ	ન	ન
મ	ફ	વ	ડ	ગ	મ	ત	હ	ત
ખ	પ	ર	ત	મ	ર	ડ	ર	ર
ઉ	ત	ણ	જ	ન	બ	પ	ણ	ત
ઉ	ચ	હ	મ	ન	ય	ર	ભ	વ
ધ	જ	ચ	વ	મ	ગ	ન	ડ	જ
ગ	પ	ડ	સ	ન	ક	ર	સ	ન

- નીચે આપેલ દરેક ખાનામાં એક-એક અક્ષર છે. તેને આડા-ઊભા-ત્રાંસા ગોઠવી ઉદાહરણ પ્રમાણે શબ્દો બનાવો :

મા	ધ	વ	ડો	લ	ર	દા	દા
ટ	હુ	કો	જ	વા	ન	ર્મ	ત
ઝૂ	મ	ર	કિ	શ	ન	દી	ણ
ઠ	ચ	ડો	લ	લા	ટ	ર	ર
અ	ક	ગુ	કિ	સા	ન	વી	ન
કૂ	ત	રો	લા	ભ	હા	જી	મ
પ	મ	રા	ટ	મ	ક	લું	ક

- નીચે ખાનામાં આપેલ શબ્દના અક્ષર ક્રમમાં આડા-અવળા ગોઠવી તેના સમાનાર્થી શબ્દો લખો:

1	2	3	4	5
ભા	વ	ન	ગ	ર

ઉદા. અક્ષરક્રમ શબ્દ સમાનાર્થી

- 1 - 2 ભાવ - કિંમત
- 3 - 2 નવ - એક સંખ્યા, નવું

હવે, આ મુજબ તેના આધારે નવા શબ્દો બનાવો :

1.
2.
3.
4.
5.

- આપેલ કોઠામાંથી નીચે આપેલા શબ્દોના સમાનાર્થી શબ્દો શોધીને લખો :

અ	ભિ	મા	ન	ક	મા	ડ	તા
વિ	ન	મ	તા	છા	તી	ચિ	દો
પા	રે	વ	હું	ખી	સા	ર	ડા
ટો	આ	લા	નો	જો	દ	બા	દો
પી	ય	અ	ખ	ઉ	વા	રી	ડ
ટો	ખું	દે	વા	લ	ય	ર	ત્યુ
પ	વિ	હા	હું	આ	ય	મૃ	દ
લો	મ	જા	ર	ળિ	યા	મ	ણું

કબૂતર =

પ્રિય =

મંદિર =

સૂંડલો =

કોઠી =

ફિકર =

સુંદર =

ન્યારી =

બારણું =

પેટ =

ગુમાન =

આવરદા =

હડિયાપટ્ટી =

★ ધ્વનિઘટકો ★

- ચાલો ધ્વનિશ્રેણી સમજાએ :

ક	=	ક્	+	અ
ખા	=	ખ્	+	આ
ધી	=	ધ્	+	ઈ
યુ	=	ય્	+	ઉ

(ઉપરનાં ઉદાહરણ પરથી જણાય છે કે દરેક વ્યંજનમાં સ્વર જોડાયેલ હોય છે.)

● હવે નીચેના શબ્દો ધ્યાનથી જુઓ :

હળદર = હ્ + અ + ળ્ + અ + દ્ + અ + ર્

જેમાં ... વ્યંજન = હ્, ળ્, દ્, ર્

સ્વર = અ, અ, અ, અ

શામળિયો = શ્ + આ + મ્ + અ + ળ્ + ઈ + ય + ઓ

વ્યંજન = શ્, મ્, ળ્, ય

સ્વર = આ, અ, ઈ, ઓ

દૂરબીન = દ્ + ઊ + ર્ + અ + બ્ + ઈ + ન્

દોકડો = દ્ + ઓ + ક્ + અ + ડ્ + ઓ

અપૂજ = અ + પ્ + ઊ + જ્

- નીચે આપેલ શબ્દોના ધ્વનિ ઘટકો છૂટા પાડી સ્વર વ્યંજન ઓળખાવો :

સકળ : _____

આકાશ : _____

ગિરનાર : _____

મનોજ : _____

નિશીથ : _____

મૂળભૂત : _____

સોહાગણ : _____

ઐરાવત : _____

- ધ્યાનથી જુઓ :

ક્ષ = ક્ + ષ્ + અ ઘ = ઘ્ + ય્ + અ

જ્ઞ = જ્ઞ્ + ઞ્ + અ ઢ

ત્ર = ત્ર્ + ર્ + અ

● નીચેના શબ્દોની ધ્વનિ શ્રેણી જુઓ :

ક્ષમા = ક્ + ષ્ + અ + મ્ + આ

રક્ષણ = ર્ + અ + ક્ + ષ્ + અ + ણ

યજ્ઞ = ય્ + અ + જ્ઞ્ + ઞ્ + અ

પવિત્ર = પ્ + અ + વ્ + ઈ + ત્ર્ + ર્ + અ

● સંયુક્ત વ્યંજન

- બે વ્યંજનોની વચ્ચે કોઈ સ્વર ન હોય ત્યારે બંને વ્યંજનો પરસ્પર જોડાઈ જાય છે. આવી રીતે જોડાઈ ગયેલા વ્યંજનોને ‘સંયુક્ત વ્યંજન’ અથવા ‘જોડાક્ષર’ કહે છે.

આ રહ્યા જોડાક્ષર -

ઘ

ઢ

ઢ

ઢ

ઢ વગેરે...

● આપેલ જોડાક્ષરોને ધ્યાનથી જુઓ

ઢ = ઢ્ + ધ

● ઢ ખાનામાં લખો.

- ઢ્ + ઢ = ઢ / ઢ + ઢ = ઢ

અડધો ‘ઢ’

પૂર્ણ ‘ઢ’

- તદ્દન = ત્ + અ + ઢ્ + ઢ્ + અ + ન્

‘દ’ જોડાક્ષરવાળાં અન્ય ઉદાહરણ લખો.

1. 2.

- દ - આપેલ ખાનામાં લખો.

દ - અડધો ‘દ્’ (દ્) છે.

પૂર્ણ ‘ધ’ છે.

- દ્ + ધ = દ

શુદ્ધ = શ્ + ઓ + દ્ + ધ્ + અ

‘દ’ જોડાક્ષરવાળા બીજા શબ્દો લખો.

1. 2.

- દ્ર - ખાનામાં લખો.

દ્ર અડધો ‘દ્’

‘રૂ’ ને ‘ઞ’ આવી રીતે દર્શાવાય છે.

દ્રવ્ય = દ્ + રૂ + અ + વ્ + ય્ + અ

‘દ્ર’ જોડાક્ષરવાળા બીજા બે શબ્દો લખો.

1. 2.

દ્ર - આ બંને રીતે પણ દર્શાવાય છે.

ઉદા. દ્રાક્ષ

- ઢ - ખાનામાં લખો.

- દ્ + ણ = ઢ

- અડધો ‘દ્’ ઢ - પૂર્ણ ‘મ્’

- છઢ = છ્ + અ + દ્ + મ્ + અ

‘ઢ’ જોડાક્ષરવાળા બીજા શબ્દો લખો.

1. 2.

- ઘ - ખાનામાં લખો.

- દ્ + ય્ = ઘ

અડધો - 'દ્' ઘ - પૂર્ણ 'ય'

વિઘ્ના = વ્ + ઈ + દ્ + ય્ + આ

'ઘ' જોડાક્ષરવાળા બીજા બે શબ્દો લખો.

1. 2.

- ઢ - ખાનામાં લખો.

- દ્ + વ્ = ઢ

અડધો - 'દ્'

- પૂર્ણ 'વ'

ઢારકા = દ્ + વ્ + આ + ર્ + અ + ક્ + આ

'ઢ' જોડાક્ષરવાળા બીજા બે શબ્દો લખો.

1. 2.

- નીચે આપેલ શબ્દોની ધ્વનિ શ્રેણી છોડો :

દ્વાપર : _____

વિદ્વાન : _____

પદ્મ : _____

મુદ્દલ : _____

બુદ્ધિ : _____

અઘતન : _____

પ્રેમ : _____

આક્રમણ : _____

દ્રષ્ટા : _____

● ‘હ’ ના જોડાક્ષર :

જોડાક્ષર ધ્વનિઓ

હા હ + મ

હા હ + ન

હા હ + ય

હા હ + ર

હા હ + વ

● ‘શ’ નો જોડાક્ષર :

જોડાક્ષર ધ્વનિઓ

શા શ + ર

શા શ + ય

શા શ + ન

શા શ + વ

● ‘ર’ વર્ણ ‘ર્’ (રેફ) તરીકે વપરાય ત્યારે

વર્ણ - વ + અ + ર + ળ + અ

વર્ણ - વ + અ + ર + ષ + આ

કર્તા - ક + અ + ર + ત્ + આ

● ધ્યાનથી જુઓ :

પ્ર = પ્ + ર્ + અ

ક્ર = ક્ + ર્ + અ

શ્ર = શ્ + ર્ + અ

ત્ત = ત્ + ત્ + અ

● નીચેના શબ્દો ધ્વનિ શ્રેણીની રીતે છોડો :

પ્રમાણ = _____

આક્રમણ = _____

સહસ્ત્ર = _____

નિવૃત્તિ = _____

પરાક્રમ = _____

● નીચે આપેલા જોડાક્ષરોમાં રહેલ ધ્વનિ છૂટા પાડો :

સ્વ - _____

હ્ય - _____

હ્ર - _____

હ્વ - _____

હ્લ - _____

હ્લ - _____

ત્ત - _____

ધ્ધ - _____

● નીચેના શબ્દોની ધ્વનિઓ છૂટી પાડી :

સ્વાધ્યાય :

ગહ્વર :

આહ્વાન :

બ્રહ્મ :

હ્રસ્વ :

ચિત્ત :

અધ્ધર :

સહ્ય :

સર્ગ :

● ખૂટતા અક્ષર મૂકો :

1. પ્ર _____ તિ

2. _____ થ્વી

3. કર્ક _____ ત્ત

4. _____ તજ્ઞ

5. સંસ્ _____ ત્ત

6. પ્ર ____ ત્તિ

7. ____ પા

8. ____ પા

9. સ ____ દ્વિ

10. અ ____ ત

● ધ્યાનથી જુઓ :

હું - હ્ + ઉં

શું - શ્ + ઉં

તું - ત્ + ઉં

કોઈ પણ શબ્દના અંતે હ્ સ્વ ‘ઉ’ પર અનુસ્વાર હોય ત્યારે તેને ધ્વનિ શ્રેણીમાં છોડતાં હ્ સ્વ ‘ઉ’ પર અનુસ્વાર મૂકવામાં આવે છે.

● જોડાક્ષર નથી :

જે વ્યંજન સાથે સ્વર જોડાઈને અક્ષર બને છે તે જોડાક્ષર / સંયુક્ત અક્ષર નથી, પણ ‘અક્ષર’ જ છે.

જેમ કે,

ક્ર + ઋ = કૃ

હ્ર + ઋ = હૃ

ધ્ર + ઋ = ધૃ

સ્ + ઋ = સૃ વગેરે...

કૃષ્ણ = ક્ર + ઋ + પ્ + શ્ + અ

હૃદય = હ્ર + ઋ + દ્ + અ + ય્

ધૃતિ = ધ્ર + ઋ + ત્ + ઇ

સૃષ્ટિ = સ્ + ઋ + પ્ + ટ્ + ઇ

● આપેલા શબ્દોમાંથી જુદો પડતો શબ્દ શોધો :

1. આકાશ, પર્વત, દરિયો, વિશાળ
2. ડહાપણ, હોશિયારી, શાણપણ, ચતુર
3. ચંદ્ર, રાત, શ્વેત, પ્રકાશ
4. મહેનત, કઠોર, પરિશ્રમ, ઉદ્યમ
5. પવિત્ર, ગંગા, મોટી, ઠંડી
6. ખેતર, કોશ, વાડી, શેઢો, એન્જિન
7. ઝડપી, ગતિ, ત્વરિત, ધીમો
8. લીલો, લાલ, ચળકતો, પીળો
9. પાંખ, ચાંચ, પગ, ઉડવું
10. શિક્ષક, વિદ્યાર્થી, વાલી, ખેડૂત

● ખાલી જગ્યા પૂરો અને વર્ગ સમક્ષ આખું વાક્ય રજૂ કરો :

(કડકડતી, ગડગડાટ, કાળઝાળ, બળબળતો, ગુલાબી, મુશળધાર, મંદ-મંદ, સોનાવરણી, સડસડાટ, તોફાની)

1. ચોમાસુ જામ્યું હતું. _____ વરસાદ પડતો હતો.
2. _____ ગરમી હતી, રસ્તો બરાબર તપ્યો હતો.
3. સમુદ્ર આજે _____ થયો છે. માછીમારો પોતાના ઘરે ઉપડ્યા.
4. સવારની _____ ઠંડી અને પ્રફુલ્લિત કરે છે.
5. વરસાદ આવ્યો અને સીમ _____ બની.
6. ખૂબ શાંતિ છવાઈ ગઈ. ફક્ત _____ પવન વાતો હતો.
7. _____ ઠંડીમાં અનિલ ઠરી ગયો.
8. બધાં જ પ્રાણીઓ ઝાડ નીચે ગોઠવાઈ ગયા. _____ તાપ હતો માટે.
9. _____ કરતો એ દોડ્યોને અથડાઈ ગયો.
10. વાદળોનો _____ બતાવે છે કે ચોક્કસ વધુ વરસાદ પડશે.

1

સંખ્યાજ્ઞાન અને સ્થાનકિંમત

- 2, 3, 5, 8 આ અંકોનો ઉપયોગ કરી ચાર અંકની સંખ્યાઓ બનાવો.
_____, _____, _____, _____, _____, _____
આ અંકોથી બનતી સૌથી નાની સંખ્યા = _____
આ અંકોથી બનતી સૌથી મોટી સંખ્યા = _____
- પ્રાકૃતિક સંખ્યાઓ : - 1, 2, 3, 4, 5, પ્રાકૃતિક સંખ્યાઓ કહેવાય છે.
- સૌથી નાની પ્રાકૃતિક સંખ્યા 1 છે.
- પ્રાકૃતિક સંખ્યાઓને ગણતરીની સંખ્યાઓ પણ કહે છે. તેને ધનપૂર્ણાંક પણ કહેવાય.
- તે અસંખ્ય છે.
- પૂર્ણ સંખ્યાઓ : - 0, 1, 2, 3,... પૂર્ણ સંખ્યાઓ છે.
- શૂન્ય સૌથી નાની પૂર્ણ સંખ્યા છે.
- તે અસંખ્ય છે.
- ઋણ પૂર્ણાંકો: - (-1), (-2), (-3),... વગેરે ઋણપૂર્ણાંકો છે.
- તે અસંખ્ય છે.
- પૂર્ણાંક સંખ્યાઓ: - ધન પૂર્ણાંકો, ઋણ પૂર્ણાંકો અને શૂન્યના સમૂહને પૂર્ણાંક સંખ્યાઓ કહેવાય.
- તે અસંખ્ય છે.
- અપૂર્ણાંક: - $\frac{1}{2}, \frac{2}{5}, \frac{3}{7}, \frac{4}{8}, \dots$ વગેરે ધન પૂર્ણાંકો છે.
- $\left(-\frac{1}{5}\right), \left(-\frac{3}{5}\right), \left(-\frac{7}{8}\right), \left(-\frac{5}{7}\right) \dots$ વગેરે ઋણ પૂર્ણાંકો છે.
- $\frac{1}{2}$ માં અંશ 1 અને છેદ 2 છે. તેવી જ રીતે $\left(-\frac{3}{5}\right)$ માં અંશ (-3) અને છેદ 5 છે.
- દશાંશ અપૂર્ણાંક: - 0.5, -0.2, 1.3, 2.25 વગેરે દશાંશ પૂર્ણાંકો છે.
- દશાંશ અપૂર્ણાંકોને નીચેની રીતે પણ દર્શાવી શકાય:
$$0.5 = \frac{5}{10} \qquad 1.3 = \frac{13}{10}$$
$$-0.2 = \frac{-2}{10} \qquad 2.25 = \frac{225}{100}$$

ઉદાહરણ :

1. $\frac{4}{3}$ અને $\frac{3}{4}$ $\frac{4}{3} \times \frac{3}{4} = 1$

2. 3 અને $\frac{1}{3}$

3. 2 અને $\frac{1}{2}$

4. $\left(\frac{-6}{5}\right)$ અને $\left(\frac{-5}{6}\right)$

● નીચેની સંખ્યાઓની વ્યસ્ત સંખ્યા લખો.

1. 6 - _____

2. $\frac{18}{5}$ - _____

3. $\frac{-3}{7}$ - _____

4. $\sqrt{2}$ - _____

5. $1\frac{1}{3}$ - _____

6. $\frac{3}{8}$ ની વ્યસ્તની વ્યસ્ત સંખ્યા = _____

7. $\frac{-2}{3}$ ની વિરોધીની વ્યસ્ત સંખ્યા = _____

8. $\frac{4}{3}$ ની વિરોધીની વ્યસ્ત સંખ્યા = _____

● સરવાળા વિશેની તટસ્થ સંખ્યા 0 છે.

ઉદા. 1. $-1 + 0 = -1$ 2. $-4\frac{1}{3} + 0 = -4\frac{1}{3}$

3. $-1 - 0 = -1$ 4. $-4\frac{1}{3} - 0 = -4\frac{1}{3}$

5. $-5 + 0 = \underline{\hspace{2cm}}$ 6. $\frac{-6}{5} + 0 = \underline{\hspace{2cm}}$

7. $\frac{1}{2} - 0 = \underline{\hspace{2cm}}$ 8. $\frac{100}{3} - 0 = \underline{\hspace{2cm}}$

- આમ, કોઈપણ સંખ્યામાં શૂન્ય ઉમેરાય કે બાદ થાય, તો મૂળ સંખ્યામાં કોઈ ફેર ન થાય.
- ગુણાકાર વિશે તટસ્થ સંખ્યા 1 છે.

ઉદા. 1. $5 \times 1 = 5$

2. $\frac{-6}{5} \times 1 = \frac{-6}{5}$

3. $\frac{1}{100} \times 1 = \frac{1}{100}$

4. $-8 \times 1 = \underline{\hspace{2cm}}$

5. $\frac{6}{11} \times 1 = \underline{\hspace{2cm}}$

6. $\frac{39}{101} \times 1 = \underline{\hspace{2cm}}$

7. $\frac{-1000}{7} \times 1 = \underline{\hspace{2cm}}$

- આમ, કોઈપણ સંખ્યા સાથે 1 ગુણાય તો મૂળ સંખ્યામાં કોઈ ફેરફાર ન થાય.
 - બે સંમેય સંખ્યાઓ વચ્ચે કેટલી સંમેય સંખ્યાઓ મળે ?
- નીચેના સૂત્ર પ્રમાણે ગણી શકાય.

ઉકેલ : $\frac{a+b}{2}$, તથા $a < \frac{a+b}{2} < b$

ઉદાહરણ (1) $\frac{1}{4}$ અને $\frac{1}{2}$ વચ્ચે ત્રણ સંમેય સંખ્યા શોધો. ($\because$ 2 અને 4 નો લ.સા.અ. 4 થાય.)

ઉકેલ : (i) $\frac{\frac{1}{4} + \frac{1}{2}}{2} = \frac{1+2}{4 \times 2} = \frac{3}{8}$

(ii) $\frac{\frac{1}{4} + \frac{3}{8}}{2} = \frac{2+3}{8 \times 2} = \frac{5}{16}$

(iii) $\frac{\frac{3}{8} + \frac{1}{2}}{2} = \frac{3+4}{8 \times 2} = \frac{7}{16}$

$\therefore \frac{3}{8}, \frac{5}{16}$ અને $\frac{7}{16}$ એ $\frac{1}{4}$ અને $\frac{1}{2}$ વચ્ચેની ત્રણ સંમેય સંખ્યાઓ છે.

(2) $\frac{2}{3}$ અને $\frac{4}{5}$ વચ્ચે ત્રણ સંમેય સંખ્યા શોધો.

(3) $\frac{3}{5}$ અને $\frac{3}{4}$ વચ્ચે ત્રણ સંમેય સંખ્યા શોધો.

(4) $\frac{-3}{2}$ અને $\frac{5}{3}$ વચ્ચે ત્રણ સંમેય સંખ્યા શોધો.

સ્થાનકિંમત

- એક અંકની સંખ્યા : એકમ

0 થી 9

- બે અંકની સંખ્યા 10 થી 99 (દશક, એકમ)

સંખ્યા	વિસ્તાર (રજૂઆત)	દશકનો અંક અને સ્થાનકિંમત	એકમનો અંક સ્થાનકિંમત
12	10 + 2 દસ વતા બે	1 → 10	2 → 2
36	30 + 6	3 → 30	6 → 6
58	50 + 8	5 → 50	8 → 8

- ખાલી જગ્યા પૂરો.

- 83 માં 8 ની સ્થાનકિંમત = _____
- 79 માં 9 ની સ્થાનકિંમત = _____
- 60 માં 0 ની સ્થાનકિંમત = _____
- 56 માં 5 ની સ્થાનકિંમત = _____

- ત્રણ અંકની સંખ્યા 100 થી 999

સંખ્યા	સો	દશક	એકમ
384	3	8	4
267	2	6	7
401	4	0	1

વિસ્તાર $384 = 300 + 80 + 4$

∴ 384 માં 3 ની સ્થાનકિંમત = 300

8 ની સ્થાનકિંમત = 80

4 ની સ્થાનકિંમત = 4

- 267 અને 401 માટે ઉપર મુજબ વિસ્તાર કરી દરેક અંકની સ્થાનકિંમત લખો.

- ચાર અંકની સંખ્યા 1000 થી 9999

સંખ્યા	હજાર	સો	દશક	એકમ
5804	5	8	0	4
3621	3	6	2	1
6870	6	8	7	0

વિસ્તાર $5804 = 5000 + 800 + 00 + 4$

5 ની સ્થાનકિંમત = 5000

8 ની સ્થાનકિંમત = 800

0 ની સ્થાનકિંમત = 00

4 ની સ્થાનકિંમત = 4

- 3621 અને 6870 માટે ઉપર મુજબ વિસ્તાર કરી દરેક અંકની સ્થાનકિંમત લખો.

3621 = 3 ની સ્થાનકિંમત = _____

6 ની સ્થાનકિંમત = _____

2 ની સ્થાનકિંમત = _____

1 ની સ્થાનકિંમત = _____

- પાંચ અંકની સંખ્યા 10000 થી 99999

સંખ્યા	દસ હજાર	હજાર	સો	દશક	એકમ
81543	8	1	5	4	3
76035	7	6	0	3	5
91247	9	1	2	4	7

વિસ્તાર $81543 = 80000 + 1000 + 500 + 40 + 3$

8 ની સ્થાનકિંમત = 80000

1 ની સ્થાનકિંમત = 1000

5 ની સ્થાનકિંમત = 500

4 ની સ્થાનકિંમત = 40

3 ની સ્થાનકિંમત = 3

- 76035 નો વિસ્તાર કરી દરેક અંકની સ્થાનકિંમત લખો.

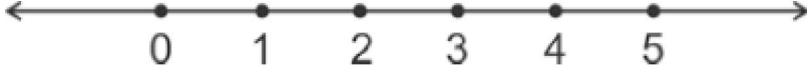
- 91247 નો વિસ્તાર કરી દરેક અંકની સ્થાનકિંમત લખો.

● ખાલી જગ્યા પૂરો.

- (1) 3058 માં 3 ની સ્થાનકિંમત = _____ અને 5 ની સ્થાનકિંમત = _____
- (2) 60895 માં 0 ની સ્થાનકિંમત = _____ અને 8 ની સ્થાનકિંમત = _____
- (3) 897 માં 7 ની સ્થાનકિંમત = _____ અને 8 ની સ્થાનકિંમત = _____
- (4) 9176 માં 1 ની સ્થાનકિંમત = _____ અને 7 ની સ્થાનકિંમત = _____
- (5) 34 માં 3 ની સ્થાનકિંમત = _____ અને 4 ની સ્થાનકિંમત = _____
- (6) 70489 માં 8 ની સ્થાનકિંમત = _____ અને 7 ની સ્થાનકિંમત = _____
- (7) 5640 માં 0 ની સ્થાનકિંમત = _____ અને 6 ની સ્થાનકિંમત = _____
- (8) 83486 માં 3 ની સ્થાનકિંમત = _____ અને 8 ની સ્થાનકિંમત = _____
- (9) 687 માં 6 ની સ્થાનકિંમત = _____ અને 8 ની સ્થાનકિંમત = _____
- (10) 1879 માં 7 ની સ્થાનકિંમત = _____ અને 1 ની સ્થાનકિંમત = _____

સંખ્યારેખા

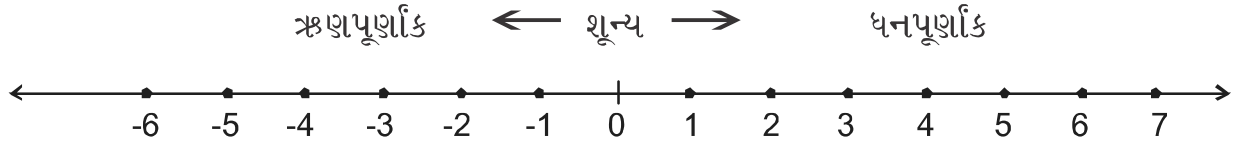
- પૂર્ણ સંખ્યાઓનું સંખ્યારેખા પર નિરૂપણ

- ખાલી જગ્યા પૂરો.

- 1) સંખ્યારેખા પરથી 0 અને 5 વચ્ચેનું અંતર _____ એકમ છે.
- 2) 1 થી 2 એકમ જમણીબાજુ ખસતાં _____ મળે છે.
- 3) 5 થી 4 એકમ ડાબીબાજુ ખસતાં _____ મળે છે.
- 4) સંખ્યારેખા પર 1 માં 4 ઉમેરવા 1 થી _____ બાજુ 4 એકમ ખસવું પડે.
- 5) સંખ્યારેખા પર ડાબી બાજુની સંખ્યા જમણી બાજુની સંખ્યા કરતાં _____ હોય.

- પૂર્ણાંક સંખ્યાઓનું સંખ્યારેખા પર નિરૂપણ :

સંખ્યારેખા પર -2, 3, -5, 0 નું નિરૂપણ કરો.

- નીચેની ખાલી જગ્યા પૂરો.

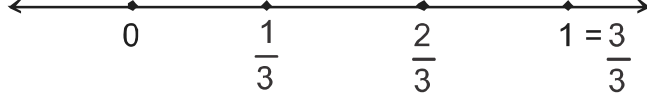
- 1) સંખ્યારેખા પર 3 થી 5 એકમ ડાબીબાજુ જતાં _____ મળે છે.
- 2) સંખ્યારેખા પર (-2) થી 7 એકમ જમણીબાજુ ખસતાં _____ મળે છે.
- 3) 0 _____ 5 (>, <)
- 4) -4 _____ 0 (>, <)
- 5) શૂન્યની ડાબી બાજુએ _____ પૂર્ણાંક દર્શાવાય.

- અપૂર્ણાંકનું સંખ્યારેખા પર નિરૂપણ

ઉદાહરણ : સંખ્યારેખા પર $\frac{2}{3}$ નું નિરૂપણ કરો.

→ $\frac{2}{3}$ એ 0 અને 1 વચ્ચે આવે.

→ સંખ્યારેખા પર 0 અને 1 નું નિરૂપણ કરી $\frac{2}{3}$ ના છેદમાં 3 છે તેથી 0 અને 1 વચ્ચે ત્રણ સમાન ભાગ કરવા.

● સંખ્યારેખા પર $\frac{3}{5}$, $\frac{6}{7}$, $\frac{1}{2}$, $\frac{-5}{7}$ અને $\frac{-3}{4}$ નું નિરૂપણ કરો.

1) $\frac{3}{5}$

2) $\frac{6}{7}$

3) $\frac{1}{2}$

4) $\frac{-5}{7}$

5) $\frac{-3}{4}$

2

સરવાળા - ગુણાકાર

- સમજો : સરવાળો એટલે ઉમેરવું

$$\begin{array}{ccccccccc} \star & \star & \star & \star & \star & + & \star & \star & = & \star & \star & \star & \star & \star & \star & \star \\ 5 \text{ રમકડાં} & & & & & + & 2 \text{ રમકડાં} & = & & 7 \text{ રમકડાં} \end{array}$$

- નીચેના દાખલા ગણો.

1) $1 + 4 = \underline{\hspace{2cm}}$

2) $9 + 7 = \underline{\hspace{2cm}}$

3) $19 + 12 = \underline{\hspace{2cm}}$

4) $38 + 29 = \underline{\hspace{2cm}}$

5) $102 + 203 = \underline{\hspace{2cm}}$

6) $1069 + 1021 = \underline{\hspace{2cm}}$

7) $20018 + 11998 = \underline{\hspace{2cm}}$

8) $39549 + 48199 = \underline{\hspace{2cm}}$

9) $70013 + 180113 = \underline{\hspace{2cm}}$

10) $791908 + 9019 = \underline{\hspace{2cm}}$

- સમજ માટે ગણતરી

$$\begin{array}{r} 1 \quad 1 \quad 1 \quad 1 \\ 1 \quad 0 \quad 9 \quad 8 \quad 9 \quad 7 \\ + \quad 1 \quad 7 \quad 8 \quad 7 \quad 6 \\ \hline 1 \quad 2 \quad 7 \quad 7 \quad 7 \quad 3 \end{array}$$

→ $7 + 6 = 13$, 3 ને લખી 1 ને વઢીમાં દશક પર લેવો.

→ આ રીતે ક્રમશઃ આગળ વધવું.

→ $9 + 7 + 1$ (વઢી) = 17

- એકમના સ્થાનથી શરૂ કરી વઢીને આગળના સ્થાનમાં લેવી અને સરવાળામાં વઢી ઉમેરવી.

- જાણો : - કોઈપણ સંખ્યામાં 0 ઉમેરતાં તે સંખ્યામાં કોઈ ફેર પડતો નથી.

- '0' એ સરવાળા માટે તટસ્થ અંક છે.

- વ્યવહારિક ઉદાહરણો :

- મહેશભાઈ બજારમાં ખરીદી કરવા જાય છે. તેમણે ₹ 1100 નું કરિયાણું ખરીદ્યું. ₹ 160 ના શાકભાજી ખરીદ્યા. બાળકો માટે અન્ય વસ્તુઓની ખરીદીમાં ₹ 560 ખર્ચ કર્યો. તો મહેશભાઈએ કરેલ કુલ ખર્ચ શોધો.

ગુણાકાર

- ગુણાકાર એ કોઈપણ સંખ્યાનો કેટલી વખત સરવાળો કર્યો તે દર્શાવે છે.

ઉદા. 2×6 એટલે 2 નો 6 વખત સરવાળો.

$$2 \times 6 = 12 \quad \text{એટલે કે} \quad 2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 = 12$$

- મૌખિક ગણતરી કરી જવાબ આપો.

1) $3 \times 6 = \underline{\hspace{2cm}}$

6) $3 \times 50 = \underline{\hspace{2cm}}$

2) $4 \times 12 = \underline{\hspace{2cm}}$

7) $3 \times 51 = \underline{\hspace{2cm}}$

3) $5 \times 16 = \underline{\hspace{2cm}}$

નોંધ : અહીં 3×50 કરતાં 3×51 માં 3 વધુ છે.

4) $9 \times 345 = \underline{\hspace{2cm}}$

આ બાબત વધુ ઉદાહરણો લઈ સ્પષ્ટ કરવી.

5) $15 \times 125 = \underline{\hspace{2cm}}$

- ગુણાકાર વિશે જાણો.

- કોઈપણ સંખ્યાનો '0' વડે ગુણાકાર '0' જ મળે.

- કોઈપણ સંખ્યાને 1 વડે ગુણતાં ગુણાકાર તે સંખ્યા પોતે જ રહે છે.

ઉદાહરણ: $-24 \times 0 = 0$

$4.5 \times 1 = 4.5$

$$\frac{3}{4} \times 0 = 0$$

$$\frac{3}{2} \times 1 = \frac{3}{2}$$

- વ્યવહારિક ઉદાહરણો :

- એક ગાડી દર કલાકે (1 કલાકમાં) 20.5 કિમી અંતર કાપે છે. તો 9 કલાકની મુસાફરીના અંતે તે કેટલું અંતર કાપશે ?

—> 1 કલાકમાં ગાડી 20.5 કિમી અંતર કાપે છે.

$$9 \text{ કલાકમાં કપાતું અંતર} = 9 \times 20.5 = 184.5 \text{ કિમી}$$

$$\begin{array}{r} 4 \\ 20.5 \\ \times 9 \\ \hline 184.5 \end{array}$$

a) $9 \times 5 = 45$ 5 એકમમાં મુકી 4 વદી આગળ લેતાં

b) $9 \times 0 = 0 + 4 = 4$

c) $9 \times 2 = 18$

1845 માં એક દશાંશ સ્થળ કાપતાં : 184.5 મળે.

જવાબ : 9 કલાકની મુસાફરીના અંતે ગાડી 184.5 કિમી અંતર કાપશે.

● સરવાળા - ગુણાકાર આધારિત દાખલા :

- 1) વિષ્ણુભાઈની ત્રણ દુકાનો શહેરમાં આવેલી છે. દુકાન A માંથી આજે ₹ 25300, દુકાન B માંથી ₹ 38900, દુકાન C માંથી આજે ₹ 48539 વકરો થાય છે, તો વિષ્ણુભાઈનો આજનો કુલ વકરો કેટલો થશે ? તે જણાવો.
- 2) જિયા માસિક બચત કરે છે. દર માસે પોતાનાં ગલ્લામાં ₹ 650 મુકે છે, તો 18 માસને અંતે તેણે કેટલા રૂપિયાની બચત કરી હશે ?
- 3) 1 વિદ્યાર્થીની પરીક્ષા ફી ₹ 245, હોય તો 58 વિદ્યાર્થીઓની કુલ ફી કેટલી થશે ?
- 4) 1 લિટર દૂધના ₹ 54 પ્રમાણે 30 દિવસ સુધી રોજના 2 લિટર દૂધના કુલ કેટલા રૂપિયા ચૂકવવા પડશે?
- 5) મહેશભાઈ ઘર સફાઈ દરમિયાન ઘરમાંથી કેટલોક ભંગાર કાઢે છે. જેમાં 3 kg પ્લાસ્ટિક, 8 kg લોખંડ તથા 9 kg પેપર પસ્તી છે. પ્લાસ્ટિકના 1 kg ના ₹ 12, લોખંડ 1 kg ના ₹ 9, તથા પસ્તી 1 kg ના ₹ 11 હોય તો મહેશભાઈને ભંગાર વેચવાથી કુલ કેટલા રૂપિયા મળશે ?

1

LET'S READ

- English Alphabets આપણે ઓળખીએ છીએ, તો ચાલો હવે આપણે તેના ઉચ્ચારણ અને તેના વડે બનતા શબ્દો સમજીએ :

a - અ, ઍ	b - બ	c - ક	d - ડ, દ	e - એ	f - ફ
g - ગ	h - હ	i - ઈ	j - જ	k - ક	l - લ
m - મ	n - ન	o - ઓ	p - પ	q - ક્વ	r - ર
s - સ	t - ટ	u - અ	v - વ	w - વ	x - ઝ
y - ય	z - ઝ				

- ઉચ્ચારણ તમે સમજી ગયા, ચાલો હવે શબ્દો સમજીએ :

→ c + a + t - cat

ક ઍ ટ - કેટ

કે

h + a + t - hat

હ ઍ ટ - હેટ

હે

→ p + e + t - pet

પ ઍ ટ - પેટ

પે

j + e + t - jet

જ ઍ ટ - જેટ

જે

→ d + o + g - dog

ડ ઓ ગ - ડોગ

ડો

f + r + o + g - frog

ફ ર ઓ ગ - ફોગ

ફો

→ s + t + o + p - stop

સ ટ ઓ પ - સ્ટોપ

સ્ટો

l + a + n + d - land

લ ઍ ન ડ - લેન્ડ

લે

ન્ડ

→ s + i + p - sip

સ ઈ પ - સિપ

સિ

પ

c + u + t - cut

ક અ ટ - કટ

ક

- હવે, આપણે આવા બીજા શબ્દો બનાવીએ :

‘h’ Family

→ ગ - g	ક - k	ક - c	જ - j
ઘ - gh	ખ - kh	ચ - ch	ઝ - zh
ત - t	દ - d	છ - chh	બ - b
ટ - t	ડ - d	પ - p	ભ - bh
ઠ - th	ધ - dh	ફ - ph	
ઠ - થ	ધ - ઢ	ફ	
સ - s			
શ - sh			
ષ - sh			

Let us write :

Ex : મેપ - map

૧. પિન	૪. હોલ	૭. બેડ
૨. ગેપ	૫. પિગ	
૩. હોપ	૬. પોટ	

Let us play and learn

Introduce yourself

I am _____ .

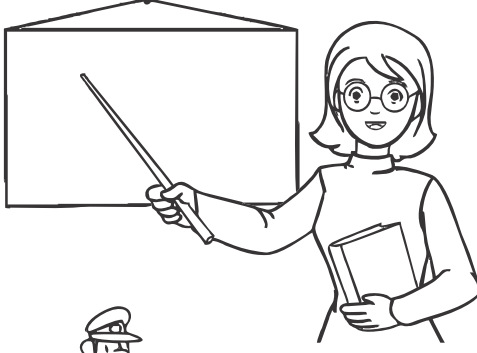
I am a student of _____ .

I live in _____ .

Look at the example now

I am _____ .

You are an _____ .

This is Mrs. Kruti Patel

She is a teacher

This is Kireetbhai

He is a postman.

This is Bhola.

It is a dog. it is drinking milk.

- હવે આપણે આપેલ શબ્દો વાંચીએ. આ શબ્દોનું ઉચ્ચારણ તેમાં આવતા અક્ષરોથી અલગ હોય છે. અમે તેનું ઉચ્ચારણ ગુજરાતીમાં પણ આપી રહ્યા છીએ જેથી તમને મદદ મળે. તેના અર્થ આપણે પછી શીખીશું.

I - આઈ

that - થેટ

to - ટુ

an - એન

and - એન્ડ

for - ફોર

you - યુ

like - લાઈક

he - હી

am - એમ

she - શી

have - હેવ

- Let us read :

A. Sound of 'two consonants' together જ્યારે બે વ્યંજન એક સાથે મળે છે ત્યારે બંને મળીને નવો ધ્વનિ ઉત્પન્ન કરે છે.

જેમ કે -

bl જોડાઈને 'બ્લ' બોલાય છે.

st જોડાઈને 'સ્ટ' બોલાય છે.

હવે નીચેના શબ્દો વાંચો :

bled	speed	stone
crib	drip	slip
clot	spot	plod
frog	just	drug

B. Sound of 'sh' / 'th' / 'wh'

Sound of 'sh' - શ

th - થ, ધ

wh - વ

ch - ચ

● **now read the following :** (નીચેના શબ્દો વાંચો)

shut	whip	thus	shame	then	thick	thin
chip	chat	rich	chin	such	song	sing
string						
tank	bank	sank	dank			
hang	gang	bang	dark			
back	hard	card	hint			

2

A BOY, AN APPLE, ONE... MANY...

● મિત્રો, સૌપ્રથમ આપણે ગુજરાતી સ્વર-વ્યંજનને અંગ્રેજીમાં સમજાએ :

- સ્વર એટલે કે Vowel - વોવલ
સ્વર અંગ્રેજીમાં કુલ પાંચ છે : A - એ, E - ઈ, I - આઈ, O - ઓ અને U - યુ
- વ્યંજન એટલે કે Consonant - કોન્સોનન્ટ
અંગ્રેજી મૂળાક્ષરોમાં આ પાંચ સ્વર ૨૧ અક્ષરો વ્યંજનો છે.

● ત્યારબાદ Article એટલે કે ઉપપદ (આર્ટિકલ)

- ‘a’ અને ‘an’ આ બન્ને એકવચન સૂચવતા articles - ઉપપદો છે. તેથી તેમની પછી એકવચન સૂચવતું સામાન્ય નામ (common noun - કોમન નાઉન) આવે તે ખાસ ધ્યાનમાં રાખીશું.
- અહીં ખાસ ધ્યાનમાં રાખવું કે જે સામાન્ય નામનો ઉચ્ચાર વ્યંજનથી થાય તેવા એકવચન સૂચવતા નામની પહેલા ‘a’ આર્ટિકલ તરીકે આવે.

દા.ત. ૧) a pen - એ પેન - કોઈક / કોઈ એક પેન

૨) a box - એ બોક્ષ - કોઈક / એક એક ખોખું

- પરંતુ જો એકવચન સૂચવતા સામાન્ય નામનો ઉચ્ચાર સ્વરથી શરૂ થાય તો તેની આગળ (પહેલાં) articles તરીકે ‘an’ મૂકાય છે.

દા.ત. ૧) an - egg - એન એગ - કોઈક / કોઈ એક ઈંડું

૨) an - hour - એન અવર - કોઈક / કોઈ એક કલાક

૩) an - ox - એન ઓક્સ - કોઈક / કોઈ એક બળદ

- થોડુંક સ્વાધ્યાય કરીએ :

૧) શબ્દ પૂર્તિ કરો (વ્યંજન)

i) _____ et

ii) _____ it

iii) _____ ag

iv) _____ ut

૨) યોગ્ય ‘Articles’ ઉપપદ મૂકો : (a / an)

i) _____ book

ii) _____ fan

iii) _____ owl

iv) _____ boy

v) _____ box

vi) _____ kite

vii) _____ apple

viii) _____ eagle

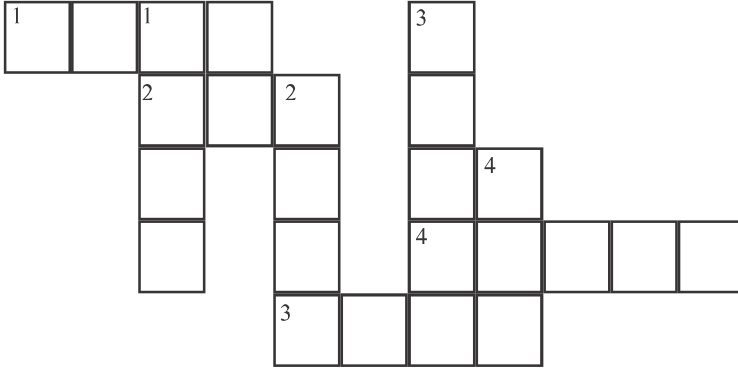
ix) _____ udder

ix) _____ arm

- નીચે આપેલ વાક્યોમાં 'a' અથવા 'an' article મૂકી અંગ્રેજીમાં અનુવાદ કરો :

- ૧) રાહીલ એક વિદ્યાર્થી છે.
- ૨) કૂતરો એક વફાદાર પ્રાણી છે.
- ૩) આ એક ગાડી છે.
- ૪) ગુલાબ એક ફૂલ છે.
- ૫) મારી પાસે એક સાયકલ છે.
- ૬) આ એક બળદ છે.
- ૭) અમે એક બસમાં છીએ.
- ૮) પેલો માણસ એક વાહનચાલક છે.
- ૯) અમારે એક મોટું ગ્રંથાલય છે.
- ૧૦) ખૂણામાં એક કીડી છે.

- ચાલો ક્રોસવર્ડ રમીએ :

Across :

- 1) A name of a colour.
- 2) A name of a bird.
- 3) A flying thing. (ઉડતી વસ્તુ)
- 4) A living place. (રહેવાનું સ્થળ)

Down :

- 1) A part of body.
- 2) To see. (નું સમાનાર્થી)
- 3) Opposite of dark.
- 4) A part of body.

- હવે શિક્ષક વિદ્યાર્થીઓને ગમતા કાર્ટૂન શ્રેણીનાં પાત્રોના નામ પૂછશે અને વિદ્યાર્થીઓના જણાવ્યા મુજબ તે નામ બોર્ડ પર લખશે.
- તે પછી આ પાત્રોના નામ શુદ્ધ ઉચ્ચારણ સાથે સમૂહમાં વિદ્યાર્થીઓ પાસે બોલાવડાવશે અને એ પાત્રો જે કાર્ટૂન શ્રેણીને સંબંધિત હશે તેની સાથે જોડકાં જોડવાનું કહેશે.

પાત્રનું નામ	કાર્ટૂન શ્રેણી
1)	
2)	
3)	
4)	
5)	

- Put proper word at proper place in A or B યોગ્ય શબ્દોને યોગ્ય ભાગ A અથવા B માં મૂકો.

Farm, nest, hut, stall, home, shop, office, market, bungalow, factory, mill, den

A - Living Place	B - Work Place
1)	1)
2)	2)
3)	3)
4)	4)
5)	5)
6)	6)

- Choose proper option for the following questions and tick the right answer. યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી જવાબ આપો :

- What do you call your soldiers ?
 A) Army B) Police
 C) Freedom Fighters D) Artists
- Who is the host in the TV Serial - 'Kaun Banega Crorepati' ?
 A) Amit Shah B) Amitabh Banerjee
 C) Amit Saxena D) Amitabh Bachchan
- What do we get under the tree especially in summer ?
 A) Shad B) Shed
 C) Shead D) Shade
- What is the famous food item of Surat ?
 A) Sandwich B) Khaman
 C) Dabeli D) Halwa
- Which state did Shivaji come from ?
 A) Madhya Pradesh B) Maharashtra
 C) Karnataka D) Delhi

- હવે શિક્ષક પોતાના વિશે માહિતી આપી વર્ગમાંથી એક વિદ્યાર્થીને ઊભો કરશે અને તેના પછી વિશે વર્ગના વિદ્યાર્થીઓને માહિતી આપશે :

A	B
I am a teacher.	He is a pupil.
My name is Sandhya.	His name is Sanjay.
I teach English.	He Studies English
I live in my school.	He Studies in his School.
My students learn from me and respect me.	His friends learn from him and help him.
I like teaching my students.	He likes studying with them.

- પરિચ્છેદ A માં શિક્ષકે ઉપયોગ કરેલ ક્રિયાપદોની યાદી બોર્ડ ઉપર લખશે અને B પરિચ્છેદમાં રહેલ ક્રિયાપદોની યાદી નોટબુકમાં બનાવવા વિદ્યાર્થીઓને કહેશે.
- વર્ગખંડમાં જોવા મળતી વસ્તુઓ વિશે શિક્ષક વાક્યો બનાવવાનું વિદ્યાર્થીઓને કહેશે :

દા.ત.,

1) This is a chair.	These are benches.
2) This is a table.	These are chalksticks.
3) That is a calender.	These are windows.
4) That is a chart.	These are fans.
5) This is a black board.	These are doors.
6) This is a pen.	These are books.

આ વાક્યોની સમજ દ્વારા વિદ્યાર્થીઓ એકવચન અને બહુવચનમાં વપરાતા દર્શક સર્વનામો વિશે સ્પષ્ટ ખ્યાલ પ્રાપ્ત કરશે.

- Let's do : (This, These, That, Those, is, are)**

These _____ chairs. Those are benches. _____ is a fan. The fan _____ new. _____ are switches. _____ are charts. _____ are pens and pencils.

- હવે આપણે અજય અને શનાયા વચ્ચેની વાતચીત સાંભળીએ :

Ajay : What is your name ?
 Shanaya : My name is Shanaya.
 Ajay : What is your father ?
 Shanaya : My father is a businessman.

Ajay : Where do you live ?
 Shanaya : I live in Patan.
 Ajay : How old are you ?
 Shanaya : I am 14 years old.
 Ajay : Who is your favourite actor ?
 Shanaya : My favourite actor is Shahrukh Khan.
 Ajay : When do you play Kho-Kho ?
 Shanaya : I play Kho-Kho in the evening.

● હવે તમારા બાજુમાં બેઠેલા મિત્ર સાથે આ વાતચીત કરો :

Shanaya નું Shani અને અજયનું અમી નામ પણ રાખી શકાય. એકવાર બધા જ વિદ્યાર્થીઓ એકબીજાની સાથે આ સંવાદ કરે પછી વર્ગમાં બે વિદ્યાર્થીઓ ઊભા થઈ અહીં ઉપર જણાવ્યા પ્રમાણે સંવાદ કરશે.

● હવે તમારે નીચે આપેલ વાક્યો પૂર્ણ કરવાના છે :

I am _____

I am _____ year old.

My father is a _____

I live in _____

My favorite actor is _____

● હવે અહીં કેટલાક શબ્દસમૂહ આપેલા છે. તમારા શિક્ષક તે શબ્દસમૂહ ક્યારે વપરાય તે સમજાવશે અને તમારે આ પરિસ્થિતિમાં કયો પ્રતિભાવ આપવો તે નક્કી કરીને બોલવું :

1) How Sweet.	5) Please ! keep quite.
2) Thank, God.	6) May God bless you !
3) Well done.	7) Wonderful !
4) What an Idea !	8) Hurry up, please !
	9) What a pleasant surprise !
	10) Congratulations !

● ચાલો હવે ‘ટંગ ટૂવીસ્ટર’ રમીએ, પહેલાં તમારા શિક્ષક આ વાક્યો બોલશે તમારે સાંભળીને પછી મોટેથી બોલવાના છે. Let's Start :

- 1) She sells sea shells.
- 2) A big black bug bit a black bear.
- 3) I saw Shruti sitting in a Sari shop.
- 4) Lucky likes lakes and lime.

● **How I will react ? શું પ્રતિક્રિયા આપશો ?**

Join Proper expressions with the given situations.

Expressions -

Situations :

- 1) You meet your friend in the morning.
- 2) A person says, Thank you.
- 3) Teacher asked, “How are you all Students ?”
- 4) A stranger tells you, “Excuse me”.
- 5) Some one wishes you, ‘Happy New Year’.

Clues :

- 1) Same to you.
- 2) We are fine.
- 3) You are welcome
- 4) What can I do for you, Sir ?
- 5) Very good morning, dear.

● **Let’s know something new :**

Some usefull abbreviations : ઉપયોગી ટૂંકાક્ષરી શબ્દરૂપો.

1)	Am	Ante meridian	દિવસનો પૂર્વાધ સમય
2)	Pm	Post meridian	દિવસનો ઉત્તરાર્ધ
3)	Ad	Anno Domini	ઈ.સ. પૂર્વ
4)	Bc	Before Christ	ઈ.સ.
5)	Etc	Et Cetera	વગેરે વગેરે
6)	Ok	All Correct	બરાબર
7)	VIP	Very Important Person	પ્રસિદ્ધ વ્યક્તિ
8)	NRI	Non Residential Indian	બિન નિવાસી ભારતીય
9)	USA	United States of America	સંયુક્ત રાજ્ય અમેરિકા
10)	USSR	United States of Soviet Russia	સોવિયેત રશિયા સંયુક્ત રાજ્યો

● **Let’s read :**

બે સ્વર સાથે જોડાઈને કેવું ઉચ્ચારણ થાય છે તે જાણીએ :

A) બે સ્વર જોડાઈને બનતો અવાજ

i) ai - એ

Ex. - paid, tail, sail, mail, wait, rain.

- ii) ee - ઈ
Ex. - need, meet, week, see, teeth
- iii) oa - ઓ
Ex. - coach, load, soap, coat
- iv) oo - ઊ
Ex. - pool, food, soon, cook
- v) oo - ઊ
Ex. - book, look, took, hood
- vi) oi - ઓઈ
Ex. - soil, foil, coil, oil, join
- vii) ow - ઓઉ
Ex. - owl, bow, cow, town, how, now

B) વ્યંજન અને સ્વર જોડાઈને બનતા અવાજ :

- i) ay - એ
Ex. - may lay bay day say stay tray
- ii) ou - ઓઉ
Ex. - found sound loud cloud mouth round
- iii) oy - ઓય
Ex. - joy boy toy enjoy
- iv) aw - ઓ
Ex. - paw saw straw draw crawl
- v) ew - યુ
Ex. - few dew flew grew stew screw
- vi) oe - ઓ
Ex. - toe hoe goes
- vii) ey - ઈ
Ex. - donkey turkey valley monkey

● **Let's learn to refer a dictionary : (ડિક્શનરીનો ઉપયોગ કરતા શીખીએ.)**

ડિક્શનરીનો ઉપયોગ આપણે કોઈ પણ શબ્દનો અર્થ જાણવા માટે કરીએ છીએ. ડિક્શનરીમાં શબ્દોનો ક્રમ Alphabet ના ક્રમમાં હોય છે.

નીચેના શબ્દો વાંચો અને તેના અર્થ ડિક્શનરીમાંથી શોધીને લખો :

Wheel eat drink patter.

Teacher fly kite farmer.

તમારા પાઠ્યપુસ્તકની કોઈ પણ વાર્તા વાંચો. નવા શબ્દોને Underline કરો અને તેના અર્થ ડિક્શનરીમાંથી શોધીને લખો.

B) Read the following words as per the sound given in the table : (નીચે આપેલ શબ્દો તેના ઉચ્ચારણ પ્રમાણ વાંચો.)

Word Family	Sound	Examples
- all	ઓલ	ball, tall, mall
- ale	એલ	dale, tale, sale
- ake	એક	take, lake, make, stake
- aim	એઈમ	pain, gain, main, rain
- ack	એક	back, lack, sack, rack
- and	એન્ડ	hand, land, stand, sound, band
- amp	એમ્પ	lamp, stamp, camp, damp
- ang	એન્ગ	bang, sang, rang
- elt	એલ્ટ	belt, felt, melt
- ent	એન્ટ	bent, rent, sent, dent
- end	એન્ડ	bend, send, lend, trend
- est	એસ્ટ	nest, best, test, rest
- ilk	ઈલ્ક	milk, silk
- ing	ઈન્ગ	wing, sing, tring fling
- ink	ઈન્ક	sink, drink, wink, stink
- int	ઈન્ટ	print, mint
- ist	ઈસ્ટ	mist, twist, list
- ump	અમ્પ	lump, jump, dump
- unk	અન્ક	bunk, trunk, dunk
- usk	અસ્ક	rusk, tusk

- 1) હવે શિક્ષક એક પાત્રમાં કેટલીક વસ્તુઓના અંગ્રેજીમાં નામ લખેલી થોડીક ચિટ્ટીઓ મૂકશે અને વારાફરતી વર્ગના વિદ્યાર્થીઓને જાતે જ ચિટ્ટી ઉપાડીને તે શબ્દ વાંચન કરવા કહેશે :

દા.ત., - all (stall, ball, fall, wall)
 - ay (day, pay, may)
 - ate (date, late, slate)

- 2) ત્યારબાદ શિક્ષક સરખા ઉચ્ચારવાળા માત્ર શરૂઆતના અક્ષરો બદલીને બનતા શબ્દો બનાવવા માટે વિદ્યાર્થીઓને એક શબ્દ આપશે :

દા.ત., 1) Kite - white, site, bite
 2) Night - fight, bright, sight, might

- 3) હવે શિક્ષક બોર્ડ પર એક શબ્દ લખશે અને એવા જ ઉચ્ચારવાળા બીજા શબ્દો બોર્ડ પર વિદ્યાર્થીઓને લખીને મોટેથી વાંચવા માટે કહેશે :

દા.ત., 1) ame - name, fame, game, tame ...
 2) ay - day, may, hay, stay